

Стратегії літературної освіти школярів у системі профільного навчання

6. Уміти спілкуватися, говорити так, щоб тебе почули, відчули і зрозуміли та сприйняли.

7. Приймати учнів такими, якими вони є, створювати ситуацію успіху, широко радіти його/своєму успіхові.

8. Об'єктивно організовувати само- (взаємо-) оцінювання за чітко визначеними критеріями у відповідності до літературно-мистецької парадигми розвитку учня-читача чи гіпотетично ідеальної моделі учня-читача.

Набір компетенцій як учителем літератури, так і учнем-читачем може видозмінюватися, доповнюватися. Усе залежить від готовності кожного суб'єкта літературної освіти вибудувати для себе таку модель, яка сприятиме його акме-розвиткові. Але кожна з обраних чи/і вибудованих моделей має бути включена до траєкторії особистого літературного розвитку й занесена до персонального портфоліо читача.

5.3. СИСТЕМА ЦІЛЕЙ І ДІАГНОСТИЧНИХ ЗДАТНОСТЕЙ УЧНІВ-ЧИТАЧІВ У ЛІТЕРАТУРНО-МИСТЕЦЬКОМУ ПРОСТОРІ

Модель системи цілей і діагностичних здатностей у літературно-мистецькому просторі може мати такий вигляд:

I. Рецептивно-продуктивний рівень

1. Розпізнавання: виявлення знань щодо фактів із життя письменника, літературного персонажа, здатності визначати автора художнього твору, приналежності дійових осіб до того чи іншого художнього твору; розуміння сюжету (фабули) твору, теоретико-літературних понять.

2. Відтворення: виявляти розуміння фактів, пов'язаних із життям і творчістю письменника, системи змодельованих подій, персонажів художнього твору; здатність передавати події, що відбуваються у творі, передавати (розповідати) зміст епізодів, подій, зміст художнього твору в цілому; користуватися різними видами переказування (стисло, вибірково, детально); розкривати, з'ясувати зміст теоретико-літературних понять.

3. Конструювання: виявляти здатність учнів будувати тексти у згорнутому та поширеному варіантах, стисло й повно давати відповіді на питання; встановлювати і пояснювати причинно-наслідкові зв'язки між особистістю письменника й соціальними явищами, його біографією і творчістю, між подіями в художньому творі, між темою твору й культурологічним контекстом епохи, в яку він був написаний; характеризувати літературний процес, творчість письменника (-ів), героїв художнього твору (-ів); аналізувати й інтерпретувати художній твір, образи (за зразком, алгоритмом, у стандартних і нових ситуаціях), застосовуючи

теоретико-літературний інструментарій; аргументувати свої враження від прочитаного й аргументувати своє твердження, урахувавши жанрово-стильову манеру письма художника слова, композиційну особливість твору, свій життєвий і читацький досвід, щоб пізнати «Я-себе-соціум».

II. Оригінально-позиційний рівень

4. Творення: виявляти здатність учня-читача в оцінюванні художньо-мистецької вартісності твору, особистості письменника, його творчості, літератури взагалі на інтелектуально-емоційному та аналітичному рівнях, у власному культурологічному контексті; вміння до продовження задуму письменника чи підготовки авторського тексту з урахуванням жанрово-стильової манери письма митця, культурно-історичних умов, у яких писався твір, логіки подій, обставин життя і творчості автора; створювати власний художній текст, вибудовуючи систему подій, художніх образів зі своєю, індивідуальною інтерпретацією.

Реалізація системи цілей і діагностування здатностей учня-читача відбувається у два етапи: **перший варіант** – протягом одного уроку виявляється навченість учнів на рецептивно-продуктивному рівні, другий, оригінально-позиційний, виявлений може бути на уроці розвитку комунікативно-мовленнєвої діяльності (написання творчих робіт, виразне (художнє) читання літературних текстів тощо). Сума одержаних балів за рівні ділиться на два. Виставлений бал є результатом тематичного оцінювання знань і рівня навченості учня-читача. **Другий варіант** – урахування трьох складових: знання літературного матеріалу на рецептивно-продуктивному рівні, уміння складати власні тексти на оригінально-позиційному та здатність учня-читача відтворювати вивчений художній твір напам'ять засобами виразності. Тоді сума балів, які одержав учень, ділиться на три.

5.4. РІВНІ СФОРМОВАНОСТІ ТА КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ ЛІТЕРАТУРНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНЯ-ЧИТАЧА

Усебічний розвиток особистості української дитини, вимоги до освіченості учнів і випускників основної і старшої школи, гарантії держави в їх досягненні визначаються Державним стандартом базової і повної середньої освіти. Державні вимоги до рівня загальноосвітньої підготовки учнів у Державному стандарті подано за галузевим принципом у семи освітніх галузях: мови і літератури; суспільствознавство, естетична культура, математика, природознавство, здоров'я і фізична культура, технології, і затверджено постановою Кабінету Міністрів України від 14.01.2004 р. № 24.